

Text de l'exposició d'en Jordi Camí en motiu de l'acte de signatura de l'Aliança Biomèdica de Barcelona (ABB) celebrat a la sala Ramón y Cajal de la Facultat de Medicina de la UB el dia 3 de setembre del 2003.

Rector i rectora magnífics, Excms, Honorable, Il·lustríssimes autoritats, senyores i senyors. Els parlo en nom dels tres directors, el del PCUB, el de l'IDIBAPS i jo mateix del PRBB, entitats que avui celebren un acord de col·laboració per constituir l'ABB. Una nova entitat amb la *missió d'actuar com a ens d'interrelació i de participació per a la construcció d'un potent pol biomèdic i biotecnològic a l'àrea de Barcelona. Una nova entitat basada en un model multicèntric i altament coordinat, amb el compromís de contribuir a la gestió eficient de les nostres infraestructures de recerca, de constituir una mapa conjunt de la nostra recerca d'excel·lència i, lògicament, per aconseguir un sostre adequat de finançament per part de les diverses administracions i del sector privat.*

Les tres entitats que avui s'associen en el marc de l'ABB reuneixen un conjunt d'actius que, si som capaços d'encaixar intel·ligentment, ningú ens discutirà (de portes endins) que són un potencial de primer ordre. Barcelona té una tradició de recerca clínica d'excel·lència capdavantera, gràcies en bona part a la recerca que es fa a l'Hospital Clínic. Barcelona disposa del nucli més important de recerca en salut pública d'Espanya, amb el seu focus principal a l'IMIM i a la UPF juntament amb el prestigiós grup de recerca en salut internacional de l'Hospital Clínic. El nostre potencial en recerca bàsica, feble en comparació al potencial de la Comunitat de Madrid (i degut a històriques raons polítiques que no correspon pas ara vindicar), és un potencial que, en ben pocs anys, està donant un tom radical. Aquest és el cas a la UB i, en particular al Parc Científic de Barcelona, on s'hi troba tot un conjunt de grups d'excel·lència, conjunt que segueix creixent en el marc del recent nadó de fa unes setmanes, l'Institut de Recerca Biomèdica. A l'entorn de la UB s'ha sabut comprometre i integrar una bona part dels escassos però excel·lents recursos de recerca del CSIC a Barcelona, això ha succeït tant al Parc Científic de la UB com a l'IDIBAPS. Precisament aquest ha sigut un factor que ha multiplicat el potencial de recerca bàsica de qualitat durant els darrers anys al costat de l'Hospital Clínic i de la Facultat de Medicina de la UB, en el marc de l'IDIBAPS. I tot plegat ve arrodonit al PRBB sobre la base del creixement net en recerca biomèdica bàsica que s'està produint, des de fa uns cinc anys, en el bressol biomèdic de la UPF –el Departament de Ciències Experimentals i de la Salut- i després de la creació per part de la Generalitat del flamant Centre de Regulació

Genòmica. Tot això comptant a més amb l'esforç que ha fet i que seguirà fent el Parc Científic pel que fa l'acolliment de centres de recerca de la indústria sanitària, una estratègia que, a partir d'ara, a través de l'ABB, els altres dos socis volem fer-li costat, perquè hi volem participar com si fóssim una sola peça. Degut a tot això, quan ara anem per fora de Barcelona ens agrada explicar que, certament, a la ciutat s'ha crescut modestament, però de forma neta, pel que fa la grandària del nostre sistema Ciència-Tecnologia. A més afirmem que, en aquest creixement, més enllà d'una mera reordenació, el més important és que hem sigut capaços d'absorbir nous talents formats a fora, joves talents nascuts a Catalunya, nascuts a Espanya, i també nascuts a altres països europeus i del món. En aquesta evolució positiva seria injust no reconèixer pas el protagonisme i el paper determinant de les administracions, en particular la catalana.

Als científics, quan no ens critiquen per estar "instal·lats en la queixa permanent" (que per cert és veritat i ho fem conscientment) ens critiquen per propensió al divisme malaltís. Així és com des de Catalunya ens agrada comparar-nos constantment, i molt equivocadament, amb el potencial de recerca biomèdica que ha aconseguit la Comunitat de Madrid, gràcies a la secular política afavoridora de l'administració central ja esmentada. I el nostre error és que ens estem confonent de competidor. Nosaltres no competim amb Madrid, allà on ens toca a jugar és a Europa, on hi tenim els veritables competidors, allà on únicament tots hem de posar-hi la mirada, allà on hem d'aconseguir estar-hi ben presents i, tant de bo, convertir-nos en protagonistes és dins del sistema europeu de ciència, tecnologia i innovació. És aleshores quan, a més d'exhibir les nostres potencialitats i les coses aconseguides ben recentment, ens delataran les nostres febleses tant estructurals com organitzatives. Som ben conscients de *l'anàlisi de la Comissió Europea de l'any 2000, respecte de les debilitats de la innovació i la recerca a Europa, i en relació amb l'estratègia de "La Innovació en una Economia del Coneixement" i cap a un nou "Espai Europeu de Recerca"*. Pensem en aquest esforç que han de fer els països europeus per millorar la transferència de coneixements i tecnologia des dels sectors acadèmics a les empreses mitjançant polítiques de creació de centres d'excel·lència amb una grandària competitiva, de creació de noves empreses de base tecnològica generades principalment des d'entorns acadèmics, i de consolidació de noves estructures organitzatives amb participació de tots els agents implicats en el sistema d'innovació. És allò que condueix a unes organitzacions, denominades *Bio-clústers* o *Bio-regions*, on observem que, en determinades àrees geogràfiques europees, estan aconseguint un potencial científic molt elevat,

altament organitzat i gestionat, actuant com a pol d'atracció de noves ubicacions de la R+D de multinacionals, i el que és tant o més important, l'atracció de nous talents. I hem constatat que, per tal d'aconseguir estructures organitzatives de major complexitat, amb participació dels diferents agents i voluntat d'internacionalització, és necessari que el sector públic de recerca aconseguixi una massa crítica suficient, de qualitat i amb un elevat grau de coordinació, així com un elevat nivell tecnològic. Aquesta és precisament la nostra ambició: ser l'embrió d'un pol d'excel·lència en recerca biomèdica al sud d'Europa, i propiciar, a través d'aquesta aliança, que aconseguim tant un creixement net com una modernització del nostre sistema. Precisament per això hem convingut que l'estratègia de l'ABB anirà dirigida a promoure principalment la màxima qualitat, racionalitat i sostenibilitat dels recursos i infraestructures científico-tecnològiques així com la vertebració dels grups i programes de recerca d'excel·lència.

Anem a posar uns exemples concrets, per tal de fer-nos més entenedors. Dins de l'Aliança disposem d'instal·lacions científiques grans, de les que amb una n'hi ha prou, com ens dicta el sentit comú. Aquest seria el cas de les magnífiques infraestructures de ressonància magnètica ubicades al Parc Científic que no s'han pas de duplicar i que en el marc de l'Aliança volem potenciar pel que fa la seva utilització. Necessitem nous grans serveis científicotècnics, i ens hem de posar d'acord, ara prèviament, tant per aconseguir-los com per encertar-ne la seva única i adequada ubicació. Al PRBB ben aviat s'inaugurarà el ciclotró i centre PET orientat a recerca bàsica i clínica, una instal·lació que aspira a ser servei científico-tècnic d'excel·lència del sud d'Europa, i ho serà si mantenim el sentit comú i ens considerem tots plegats una sola peça. Les tecnologies sanitàries tan avançades que hi ha a l'Hospital Clínic (parlem tant de màquines com de persones expertes), la base de la seva excel·lència en recerca clínica, haurien de fer considerar a tot aquest hospital com una gran instal·lació científica. Precisament en uns moments en els que en aquest hospital s'està redactant en un nou pla estratègic, des de l'ABB volem col·laborar per tal que allò que correspon a les administracions responsables de l'assistència sanitària es sàpiga destriar bé d'allò que correspon a les administracions responsables dels temes de recerca, col·laborar per tal que aquest darrer vessant no entri en fase crítica. Més exemples: hi ha molts altres serveis científico-tècnics que han d'estar prop dels centres, però també sabem que la necessària duplicitat en aquest cas no és incompatible amb una gestió distinta, ja que en cas contrari no els podrà mantenir ningú, i anirem enrera. Les noves àrees de coneixement emergents, com per exemple la genòmica i la proteòmica, ens exigeixen augmentar tant els recursos econòmics per

infraestructures com la nostra capacitat d'adaptació organitzativa. És el cas dels animalaris, en poc temps han canviat les necessitats dels científics (en el ben entès que s'ha de donar suport per fer recerca de primera), de cop creixen les necessitats d'estabulació i els seus costos, i ací sí que no ens en sortirem si no fem un replantejament global d'aquests serveis claus. Tots tenim dues comissions ètiques normatives (d'investigació clínica i d'experimentació animal), comissions que consumeixen hores de científics i que generen molta burocràcia: volem estudiar la pertinència i factibilitat de la seva integració, tal com així ho han fet els centres hospitalaris de recerca clínica més importants de l'àrea de Nova York. Cal promoure una nova cultura entre els nostres centres per fomentar i ajudar als emprenedors. Entre altres això ens portarà a estudiar la idoneïtat de proposar una refundació de la prestigiosa -però col·lapsada- Oficina de Patents que la UB té ubicada al Parc Científic, si així es veu oportú i si rebem el suport de les administracions. Són doncs exemples de tota una sèrie més àmplia de temes que hem posat a la nostra agenda de treball conjunta.

Amb l'Aliança se'ns obren grans oportunitats. Però hem de ser primer ben conscients de les que ja tenim. En efecte, si tenim en compte tot el conjunt de recursos dels centres i institucions que configuren l'Aliança, el tresor consisteix en que disposem de tot el contínuum científic en recerca biomèdica i de ciències de la salut. Des de grups que fan la recerca més fonamental fins a grups de recerca aplicada i grups de desenvolupament i innovació. Des de grups de recerca bàsica fins a grups de salut pública, passant per grups de recerca clínica. S'ha creat un espai addicional de diàleg científic entre la universitat catalana més gran i més antiga i la universitat pública més jove. L'Aliança inclou a dues de les quatre instal·lacions assistencials sanitàries més importants de la ciutat de Barcelona, el Clínic i els hospitals de l'IMAS (que, per cert ja conversen en paral·lel pel que fa al desplegament d'estratègies conjuntes en matèria assistencial). Les empreses amb voluntat de fer recerca i desenvolupament ens estan fent confiança. En definitiva ben pocs entorns poden exhibir aquesta riquesa de recursos complementaris, i per això hem de donar aquesta nova passa.

L'esforç aconseguit en constituir l'ABB és un acte de generositat de les institucions que hi participen, les quals han deixat de banda els institucionalismes identitaris per donar suport a un procés de cooperació basat en un projecte de gestió sostenible, i en un compromís de fomentar que la nostra pràctica científica sigui més responsable. Aquest és el veritable talent de la nostra aliança. Però

certament ara tot això no són res més que promeses, són els compromisos que avui fem públics, tot just estem començant. Haurem de retirar comptes dels objectius que ens hem plantejat però també aspirem, tenim l'ambició de ser exemplars. Tota aquesta vehemència té per finalitat reivindicar que necessitem un vot de confiança, que hem de rebre el suport de les administracions, no només espiritual sinó també material. Volem ser compensats per aquest esforç de sumar, per damunt dels protagonismes i posicions sectàries. Si les administracions entenen que cal donar premis a les aliances com la nostra, ben segur també esperonaran el desplegament d'altres aliances semblants dins del sistema de Ciència-Tecnologia. Això ajudaria molt al creixement i a la competitivitat del nostre sistema, això ens donaria més optimisme en pensar que aconseguirem aquesta presència de ple dret al nou espai europeu de recerca, més enllà de la retòrica. Avui també celebrem la firma d'un acord d'intencions amb el Ministeri de Ciència i Tecnologia. Sense que el comentari es prengui com un menyspreu, un acord d'intencions -jurídicament parlant- no es pas res més que això, en cap cas es tracta d'un compromís financer efectiu. Per tal que aquest compromís financer sigui palpable cal que, com a mínim, hi hagi una continuïtat mitjançant un inequívoc compromís polític. El Senyor Josep Piqué, responsable polític d'aquest acord d'intencions, deixarà el Ministeri de forma imminent -per cert aprofito l'ocasió per desitjar-li a títol personal els millors èxits en la seva nova etapa-, per això li demanem que posi el seu compromís en un lloc ben destacat de l'agenda del traspàs d'assumptes que haurà de fer al proper responsable del MCYT. En aquest context ens satisfà molt el detall del Dr. José Maria Carazo, subdirector de la Dirección General de Investigación, en haver vingut expressament de Madrid per estar present en aquest acte, una presència que és esperança pel que fa la continuïtat administrativa del suport que reclamem.

No voldria acabar sense fer constar que l'Aliança Biomèdica de Barcelona és quelcom que no neix pas de forma tancada. El propi conveni d'arrancada deixa ben clar la possibilitat, i la voluntat, de la seva futura ampliació, però per tenir èxits hem de ser cautelosos amb el ritme dels esdeveniments. En nom dels tres directors vull finalment donar les gràcies a les institucions que formen part dels patronats de les tres entitats fundadores de l'Aliança. Per la confiança que ens heu donat i per la generositat que ens heu ofert. Tot això és el que ha fet possible una mena de compromís conjunt que persegueix l'èxit i no pas una nova i incerta aventura. Moltes gràcies.

(els textos en *cursiva* són extractes literals del preàmbul o de les clàusules del conveni de constitució de l'ABB)